

Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta
Pau Claris, 144, Barcelona

15 de novembre de 2021

La hija única, de Guadalupe Nettel

Guadalupe Nettel

Per iniciar la trobada es va comentar que Guadalupe Nettel és una autora destacada de la generació d'escriptors mexicanes nascudes a la dècada de 1970. També es va dir que Nettel acostuma a treballar amb personatges fronterers, molt al límit, amb grans dificultats vitals o discapacitats. Alhora es va ressenyar que és la primera dona que ha dirigit la Revista de la Universitat de Mèxic.

Aspectes generals

La novel·la *La hija única* ha agradat en termes generals perquè s'ha considerat que es llegeix molt bé, de manera ràpida, que té un estil àgil, i hi ha hagut persones del Grup que l'han llegit d'una tirada perquè la trama els va atrapar i no l'han pogut deixar. No s'ha deixat de comentar que durant bona part de la novel·la es pateix molt per Inés, la criatura, i per alguns personatges, ja que la història és trista i dura, i el fet que sigui una narració biogràfica també n'augmenta la inquietud.

Hi ha qui l'ha qualificat de cant a l'amor (especialment maternal) i a l'amistat, en relació amb els personatges de Laura i Doris. Va destacar-se també la sensibilitat de l'obra cap a la dona i la feminitat en general. També es va dir que era un text actual amb el qual pot identificar-se la generació de dones entre els 40 i els 50 anys. I va assenyalar-se que conté elements de denúncia de les dificultats que moltes famílies han d'afrontar si tenen persones discapacitades.

També va haver-hi qui no va obtenir gaire satisfacció de la lectura de l'obra, perquè va trobar personatges difícils de creure i va considerar que molts aspectes argumentals estaven col·locats per configurar un catàleg d'ítems feministes que ara estan a l'ordre del dia.

Aspectes formals

En la forma es va comentar que la narració era enganyosament senzilla, fàcil només en aparença. També es va parlar dels mexicanismes usats en el text, paraules que en l'espanyol peninsular actual tenen altres sentits o no s'usen, com per exemple: *jalador*, *jerga*, *dona*, *galpón*, *coger*, etc. També es va valorar que fos una narració en primera persona amb els diàlegs indirectes, sempre a través del que explica Laura, la narradora del text, o de la seva visió.

Aspectes argumentals

Es va dir que la història d'Alina-Aurelio-Inés és verídica, que va arribar a coneixement de Gaudalupe Nettel i l'escriptora va demanar permís a la persona afectada per publicar-la. Després va construir la resta de personatges i ambientacions: Laura-Doris-Nicolás, els coloms, la mainadera, l'entitat feminista, etc.

El gruix de l'obra està situat en un ambient de classe mitjana-alta de Ciutat de Mèxic. Es va considerar que, en el flux argumental, les emocions afecten fortament els comportaments personals. La metàfora del niu de coloms i el parasitisme de criança en el regne animal és el clar reflex de la situació personal de Laura envers la maternitat. La novel·la va creixent a partir de les històries de dos fills com a detonants de la tensió argumental: Inés i Nico, que també són contrapunt de maternitat de classe benestant i classe humil.

Personatges

Es va assenyalar que Laura, la narradora en primera persona, és una dona que es nega a la maternitat física, però no pas a la psicològica. Té problemes antics i no resolts amb la seva mare, però no s'acaben de concretar i, pel que es diu en el llibre, la seva mare actua amb certa llibertat i amb cert avantatge sobre ella, per exemple en el tema de la lluita feminista i la seva relació amb l'entitat La Colmena.

Es va suscitar un interessant debat sobre Laura: ¿es tracta d'un personatge generós o egoista? ¿És generosa perquè ajuda Nicolás i Doris o és egoista perquè només exerceix

de «mare» quan li interessa? Sembla que Laura vagi fent tastets dels fills dels altres, però li costa d'adquirir un compromís personal ferm.

Alina va ser definida com un personatge lluitador i valent, que passa per unes situacions terribles i, pel que sembla, encara se'n surt prou bé. Al seu torn, Doris és el dibuix d'un personatge tremendament real, com n'hi ha molts en aquest món, una dona maltractada, víctima d'una violència familiar que la porta al límit de la derrota emocional. Viu en un estat de por. Nicolás, el fill de Doris, en el fons sembla bon nano, però passa com pot el dol del pare i viu absolutament influenciat per la seva violència.

Marlene, la mainadera, és un personatge complex, de vegades sembla exemplar, però també va ser qualificada d'estrabòtica en segons quins aspectes. I juntament amb Laura, són personatges que de vegades actuen en clara intromissió en la vida privada i íntima d'altres famílies.

Maternitat

La novel·la de Nettel crea un debat molt ric sobre diferents tipus de maternitat. És obvi que el rol reproductor natural penalitza el gènere femení i des d'un punt de vista racional la dona pot acceptar aquest rol o no. La maternitat sempre ha de ser una tria i la decisió pot ser tenir fills o no tenir-ne.

Es va comentar que la maternitat, per bé que vagi, sempre és complicada: pot ser molt afectiva, però també molt gelosa i possessiva. També es va dir que l'elecció sobre la maternitat de Laura pot indicar un cert contrasentit, ja que renuncia a la física (es lliga les trompes), però no pas a la psicològica (es fica a casa dels altres quan veu un nen desatès). Aquí es va plantejar el dubte de confondre l'anomenat instint maternal amb la voluntat de cuidar els altres, en aquest cas un nen, des d'un punt de vista social. És fàcil, en el cas de Laura, confondre la maternitat amb comportaments de bon veïnatge o de solidaritat amb persones amb necessitats.

Feminisme / Noves famílies

L'obra planteja també la solidaritat entre dones, el que ara se'n diu sororitat, i la composició de les noves famílies que trenquen els arquetips tradicionals i s'articulen a través de noves combinacions. El text també parla del grau d'implicació en la lluita feminista d'algunes de les dones protagonistes.

Medicina

La novel·la denuncia també algunes actituds poc considerades o directament reprobables dels metges, que projecten una medicina insensible, freda i inexacta. També hi ha facultatius que actuen de bona fe, però sovint amb mitjans precaris. Es va comentar que el diagnòstic que se li dona a Alina i Aurelio està poc fonamentat per ser tan taxatiu: després la realitat demostra que va haver-hi un gran error en la previsió inicial. No s'hauria de parlar de mort sense haver-li fet a Alina una prova mèdica conclouent. Els metges li poden advertir que corre el risc d'infantar una filla morta, però no han d'enviar-la al tanatòleg si no en tenen la seguretat absoluta. Després, una doctora voldrà compensar l'error i tranquil·litzar-se la consciència facilitant una injecció letal si les circumstàncies van a pitjor per a la nounada. Una injecció que haurien d'administrar la mare o el pare. L'actitud humanitària sembla arribar tard.

El final

El final del llibre és obert. No sabrem com acaba la història d'Inés. Potser tampoc cal, és imaginable. Algunes intervencions van qualificar la conclusió de la novel·la de precipitada, ja que, per exemple en el cas de la relació Marlene-Alina, es passa de l'odi a l'amor en un canvi sobtat, inexplicat en el text, i de la tragèdia d'una Inés a les portes de la mort a un futur esperançat per a ella, també en un salt narratiu que pot semblar apressat.

•

www.editorialmeteora.cat

Meteorα
20 anys

avançant amb el segle...

Gran Via de les Corts Catalanes, 794, ent. 1a

08013 Barcelona

Tel. 93 265 56 54

CIF B62214101

Editorial Meteora SL

www.editorialmeteora.cat

contacte@editorialmeteora.com

Pròxima trobada del Grup: dilluns, 20 de desembre de 2021, 19h. Llibreria Documenta.

Obra: *L'home que va confondre la seva dona amb un barret*, d'Oliver Sacks

Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: **93 317 25 27**).

Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: www.editorialmeteora.cat